

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 7/07-97

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí 20. decembra 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti L., a. s. (pôvodne B., a. s.), B., zastúpenej advokátom JUDr. J. F., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca vo veci neprijatia jej podania z 24. júla 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom, za účasti Okresného súdu Čadca, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti L., a. s. (pôvodne B., a. s.), podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca neprijatím jej podania z 24. júla 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom porušené bolo.

2. Okresnému súdu Čadca prikazuje konať vo veci podania obchodnej spoločnosti L., a. s. (pôvodne B., a. s.), z 24. júla 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku.

3. Okresný súd Čadca je p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti L., a. s., trovy právneho zastúpenia v celkovej sume 10 311,72 Sk (slovom desaťtisícristojedenásť slovenských korún a sedemdesiatdva halierov), z toho sumu 6 887,72 Sk (šesťtisícosemstoosemdesiatšesť slovenských korún a sedemdesiatdva halierov) na účet advokáta JUDr. M. P., B., a sumu 3 424 Sk (slovom tritisícštyristodvadsaťštyri slovenských korún) na účet advokáta JUDr. J. F., B., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti návrhu n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. októbra 2006 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti L., a. s. [pôvodne B., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“)], doplnená podaniami doručenými ústavnému súdu 27. októbra 2006 a 25. januára 2007, zastúpenej advokátom JUDr. J. F., K., B. (pôvodne zastúpenej advokátom JUDr. M. P., B.), ktorou namieta porušenie svojho základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) vo veci neprijatia jej podania z 24. júla 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka doručila okresnému súdu 31. marca 2006 žaloby o vydanie platobných rozkazov vrátane príloh, pričom podľa ustanovenia § 42 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), podľa ktorého podanie možno urobiť písomne, ústne do zápisnice, elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom podľa osobitného zákona, uvedené podania urobila elektronickou formou (prostredníctvom DVD nosičov) a boli podpísané zaručeným elektronickým podpisom podľa zákona č. 215/2002 Z. z. o elektronickom podpise a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o elektronickom podpise“). Spolu so žalobami o vydanie platobných rozkazov vrátane príloh sťažovateľka doručila okresnému súdu aj „Sprievodný list k návrhu“, v ktorom okresný súd informovala o svojom podaní na DVD nosiči.

Okresný súd prípisom z 12. apríla 2006 sťažovateľke oznámil, že „... Nakoľko OS Čadca nemá k dispozícii elektronickú podateľňu, nie sú v súčasnosti splnené podmienky osobitného zákona na prijímanie podania elektronickou formou prostredníctvom zaručeného elektronického podpisu podľa osobitného zákona“. Okresný súd sa v tomto liste odvolával aj na usmernenie Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, sekcie civilného práva (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“), z 3. apríla 2006, sťažovateľke jej podanie z 31. marca 2006 vrátil a ďalej uviedol, že sprievodný list nie je podaním podľa ustanovenia § 42 ods. 1 OSP a odporúčal jej urobiť podanie v písomnej forme.

Sťažovateľka doručila okresnému súdu 26. apríla 2006 ďalšie vyjadrenie, v ktorom uviedla, že jej podanie - návrhy na začatie konania (žaloby o vydanie platobných rozkazov) - je zaznamenané v elektronickej podobe na DVD nosiči, čo zodpovedá ustanoveniu § 42 ods. 1 OSP, ako aj ustanoveniam zákona o elektronickom podpise, pričom podľa ustanovenia § 132 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška ministerstva spravodlivosti“) pri prijímaní podaní urobených elektronickými prostriedkami podpísaných zaručeným elektronickým podpisom sa postupuje podľa osobitných predpisov. Takto prijaté podania sa odovzdávajú podateľni na ďalší postup podľa § 129. Sťažovateľka poukázala

tiež na zásadu hospodárnosti konania a skutočnosť, že urobiť podanie elektronickými prostriedkami podľa osobitného zákona je možné od 1. mája 2002, t. j. viac ako 4 roky, a nie je vinou sťažovateľky, že okresný súd nemá vytvorené podmienky na prijatie takýchto podaní. Navyše podľa sťažovateľky z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva, že písomné podanie by malo byť pred ostatnými spôsobmi uprednostňované.

Sťažovateľka doručila 24. júla 2006 okresnému súdu nové podanie rovnakým spôsobom ako v prípade prvého podania, t. j. doručila okresnému súdu sprievodný list s DVD nosičom, ktorý obsahoval návrhy na vydanie platobných rozkazov s prílohami podpísanými zaručeným elektronickým podpisom, pričom tieto podania obsahovali aj iné návrhy na začatie konania ako v prípade prvého podania z 31. marca 2006. Okresný súd listom z 23. augusta 2006 sťažovateľke oznámil, že jej podanie z 24. júla 2006 vracia, pretože nemá k dispozícii technické prostriedky, ktoré by umožnili prijať toto podanie, pričom jej opätovne odporučil urobiť podanie v inej forme.

Sťažovateľka argumentuje, že podľa ustanovenia § 42 ods. 1 OSP a vyhlášky Národného bezpečnostného úradu č. 542/2002 Z. z. o spôsobe a postupe používania elektronického podpisu v obchodnom a administratívnom styku v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška NBÚ“) ako vykonávacieho predpisu k zákonu o elektronickom podpise sú súdy povinné prijímať podania urobené elektronickými prostriedkami rovnako ako podania v iných formách. Podľa ustanovenia § 6 ods. 1 vyhlášky NBÚ ak orgán verejnej moci alebo orgán verejnej správy využíva zaručený elektronický podpis, zriaďuje elektronickú podateľňu na prijímanie, odosielanie, overovanie, potvrdzovanie a spracovanie elektronických dokumentov (ďalej len „manipulácia s elektronickým dokumentom“) v styku s fyzickými osobami alebo právnickými osobami, alebo s inými orgánmi verejnej moci a orgánmi verejnej správy.

Podľa sťažovateľky je výklad ministerstva spravodlivosti a okresného súdu, podľa ktorého predmetné ustanovenie vyhlášky NBÚ dáva orgánu verejnej moci alebo orgánu verejnej správy na výber, či bude alebo nebude využívať elektronický podpis, mylný. Podľa jej názoru súdy musia byť primerane technicky a personálne vybavené na prijímanie

podaní, pričom všetky formy podania (t. j. písomné podanie, ústne do zápisnice a elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom) sú rovnocenné.

Sťažovateľka zastáva názor, že dodržala zákonom ustanovený postup a urobila podanie v súlade so zákonom, a to elektronickými prostriedkami a podpísané zaručeným elektronickým podpisom, splnila všetky zákonné požiadavky, a napriek tomu nebolo jej podanie okresným súdom prijaté, čím došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. V súlade s týmto článkom a s čl. 51 ods. 1 ústavy môže medze tomuto základnému právu klásť len zákon, a nie právny predpis nižšej právnej sily, ako napr. vyhláška NBÚ.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka tvrdí, že okresný súd porušil jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto žiada, aby ústavný súd vo veci jej sťažnosti vydal tento nález:

„1. Základné právo spoločnosti B. a. s. so sídlom B., ... domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s právom na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca vo veci navrhovateľa spoločnosti B. a. s. so sídlom B... proti odporcovi... porušené bolo.

2. Podanie zo dňa 24. 07. 2006 vo veci navrhovateľa spoločnosti B. a. s. so sídlom B., ... proti odporcovi... urobené elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom bolo urobené zákonom ustanoveným spôsobom, a preto sa Okresnému súdu Čadca prikazuje, aby na základe toho konal.

3. Spoločnosti B. a. s. so sídlom B... priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 10.000,- Sk (slovom: desaťtisíc slovenských korún), za každé jednotlivé porušenie práva domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vo veci navrhovateľa Spoločnosti B. a. s. so sídlom B... proti odporcovi Okresný súd Čadca je povinný zaplatiť primerané finančné zadostučinenie do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Spoločnosti B. a. s. so sídlom B... priznáva náhradu trov tohto konania.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením č. k. III. ÚS 7/07-37 zo 4. januára 2007 prijal na ďalšie konanie. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti sťažovateľky.

Právny zástupca sťažovateľky vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 2. apríla 2007 uviedol:

„Po porade s klientom, vysvetlením mu vzniknutej situácie, ma klient požiadal o vznesenie požiadavky, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ktoré by mohlo prispieť k objasneniu prípadných nejasností, ktoré sa v tejto veci vzhľadom na zložitosť problematiky môžu vyskytovať. Z tohto dôvodu trvám na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.“

Vyjadrenie predsedu okresného súdu č. Spr. 402/07 z 10. apríla 2007 bolo ústavnému súdu doručené 13. apríla 2007. Predseda okresného súdu v ňom oznámil, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie a k predmetnej veci sa vyjadril nasledovne:

«V čase predmetného podania som nebol predsedom tunajšieho súdu, preto sa môžem vyjadriť len ku stavu, ktorý tu bol a vznikol, a len k tomu, čo som zistil zo spisového materiálu, pričom som zistil nasledovné:

- *Spr 546/06 - právnemu zástupcovi JUDr. M. P., Advokátska kancelária, B. bolo oznámené, že Okresný súd v Čadci nemá k dispozícii elektronickú podateľňu, nie sú splnené podmienky osobitného zákona na prijímanie podania elektronickou formou prostredníctvom zaručeného elektronického podpisu podľa osobitného zákona, a z toho dôvodu sa mu vrátil DVD nosič,*
- *Spr 648/06 - predsedníčka súdu JUDr. P. reagovala na podanie JUDr. P. označené ako „stanovisko k odmietnutiu podaní urobených elektronickými prostriedkami“, pričom zotrvala na svojom stanovisku zo dňa 12. 4. 2006 pod Spr 546/06,*
- *Spr 949/06 - predsedníčka súdu opäť reaguje na podanie JUDr. P., pričom mu oznamuje, že Okresný súd v Čadci nemá k dispozícii technické prostriedky, ktoré by*

umožnili prijať podanie elektronickou formou podľa osobitného zákona, pričom mu vracia DVD nosič.

Ministerstvo spravodlivosti SR Bratislava zaslalo jednotlivým súdom stanovisko zo dňa 3. 4. 2006 pod č. 3554/2006-50 k používaniu zaručeného elektronického podpisu, ktoré nášmu súdu bolo doručené dňa 4. 4. 2006 a zaevidované pod č. Spr 564/06.

V závere stanoviska ministerstvo konštatuje, že „súdy SR nemajú k dispozícii elektronickú podateľňu, nie sú v súčasnosti splnené podmienky osobitného zákona na prijímanie podania elektronickou formou prostredníctvom zaručeného elektronického podpisu podľa osobitných predpisov.“

Som toho názoru, že tieto veci mali byť zapísané ako návrhy. Budem v plnom rozsahu rešpektovať nález Ústavného súdu SR.»

Sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a prijal na ďalšie konanie III. senát ústavného súdu. Na základe Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2007 bola vec pridelená sudcovi Ladislavovi Oroszovi ako sudcovi spravodajcovi, ktorý je členom IV. senátu. Vzhľadom na uvedené vo veci samej konal a rozhodoval o sťažnosti sťažovateľky IV. senát ústavného súdu v zložení, ako je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

S prihliadnutím na oznámenie právneho zástupcu sťažovateľky z 28. marca 2007 o tom, že sťažovateľka trvá na nariadení ústneho pojednávania v danej veci, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nariadil ústne pojednávanie na 20. december 2007.

Na ústnom pojednávaní sa zúčastnili za sťažovateľku jej právny zástupca a predseda predstavenstva Mgr. D. P. (ďalej len „predseda predstavenstva“). Zástupca okresného súdu sa pojednávania nezúčastnil (písomné oznámenie o ústnom pojednávaní prevzal okresný súd 23. novembra 2007).

Po otvorení ústneho pojednávania predseda senátu udelil slovo právnenému zástupcovi sťažovateľky, ktorý vo svojom vystúpení zopakoval argumentáciu uvedenú v sťažnosti a následných podaniach doručených ústavnému súdu a s poukazom na škodu spôsobenú sťažovateľke postupom okresného súdu navrhol, aby ústavný súd vo veci rozhodol v súlade s navrhnutým petitom.

V ďalšom priebehu ústneho pojednávania právny zástupca sťažovateľky na otázku sudcu spravodajcu, čo viedlo sťažovateľku k opakovanému podaniu žaloby elektronickou formou napriek odporúčaniu okresného súdu, aby predložila návrh v štandardnej, t. j. písomnej forme, uviedol, že okresnému súdu nič nebránilo prijať žaloby urobené elektronickou formou, keďže súbor na DVD nosiči nebol zakódovaný, pričom v opakovanom boli už žaloby týkajúce sa aj iných osôb. Právny zástupca sťažovateľky tiež uviedol, že právna úprava umožňovala a umožňuje podať žaloby aj touto formou, pričom niektoré súdy, konkrétne niektoré okresné súdy v Bratislave, nemali problém s prijatím porovnateľných žalôb urobených elektronickou formou.

Na ďalšiu otázku sudcu spravodajcu, v akom štádiu sa nachádza súdny spor sťažovateľky so Slovenským rozhlasom o absolútnu neplatnosť zmluvy, na základe ktorej vymáha sťažovateľka pohľadávky od koncesionárov, predseda predstavenstva uviedol, že predmetný súdny spor nie je zatiaľ skončený, pojednávanie pred Okresným súdom Bratislava I bolo odročené z dôvodu, že tento okresný súd nemal spis, keďže ho postúpil Krajskému súdu v Bratislave. Na otázku, či v prípade úspechu v konaní pred ústavným súdom v tejto veci chce sťažovateľka pokračovať v predmetnom súdnom spore pred okresným súdom, predseda predstavenstva uviedol, že áno.

V záverečnom slove právny zástupca sťažovateľky navrhol, aby ústavný súd vo veci rozhodol v súlade s navrhnutým petitom, ktorý bol v časti týkajúcej sa úhrady trov konania v priebehu ústneho pojednávania doložený písomným vyčíslením trov právneho zastúpenia.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (práva na prístup k súdu) podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť postupom okresného súdu neprijatím jej podania z 24. júla 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom.

Predsedníčka okresného súdu sa k podaniu sťažovateľky urobenému elektronickými prostriedkami a podpísanému zaručeným elektronickým podpisom doručenému jej 26. apríla 2006 vyjadrila v prípise č. Spr 546/06 z 12. apríla 2006, v ktorom okrem iného uviedla:

„Nakoľko OS Čadca nemá k dispozícii elektronickú podateľňu, nie sú v súčasnosti splnené podmienky osobitného zákona na prijímanie podania elektronickou formou prostredníctvom zaručeného elektronického podpisu podľa osobitného zákona.“

Na základe toho okresný súd označené podanie sťažovateľke vrátil a odporučil urobiť ho v písomnej forme.

Uvedené stanovisko predsedníčky okresného súdu k podaniu sťažovateľky potvrdzuje aj ďalšie jej vyjadrenie č. Spr 648/06 zo 6. júna 2006, v ktorom okrem iného uviedla:

„Zotrvávam na svojom písomnom stanovisku pod Spr 546/06 zo dňa 12. 4. 2006. Ustanovenie § 42 ods. 1 O. s. p. zakotvuje aj možnosť podanie urobiť elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom podľa osobitného zákona.“

Súbory podaní zaznamenané na Vami predloženom DVD nosiči (nami vrátené pod Spr 546/06 zo dňa 12. 4. 2006) opätovne zdôrazňujem, nie je v našich technických možnostiach prijať a spracovať. Program umožňujúci prácu s podaním takéhoto charakteru doposiaľ na našom súde inštalovaný nebol.“

Vo vzťahu k novému podaniu sťažovateľky z 24. júla 2006 urobenému opätovne elektronickými prostriedkami a podpísanému zaručeným elektronickým podpisom sa predsedníčka okresného súdu vyjadrila v prípise č. Spr 949/06 z 23. augusta 2006 adresovanom sťažovateľke, v ktorom okrem iného uviedla:

„... na Okresnom súde v Čadci nemáme k dispozícii technické prostriedky, ktoré by umožnili prijať Vaše podanie elektronickou formou prostredníctvom zaručeného elektronického podpisu podľa osobitného zákona. Z týchto dôvodov Vám vraciam v prílohe DVD nosič...“

Kedykoľvek sa môžu podania uplatniť v písomnej forme i s predložením súvisiacich príloh. Stanovisko v horeuvedenom smere k Vášmu prvotnému podaniu (obdržali sme 31. 3. 2006) sme Vám zaslali písomne pod Spr 546/06 zo dňa 12. 4. 2006 a pod Spr 648/06 zo dňa 6. 6. 2006.“ Na základe toho okresný súd označené nové podanie sťažovateľke vrátil a odporučil urobiť ho v inej forme.

Okresný súd čiastočne korigoval svoje stanovisko k podaniam sťažovateľky po tom, ako ústavný súd prijal sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie, keď predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení č. Spr. 402/07 z 10. apríla 2007 okrem iného uviedol: *„Som toho názoru, že tieto veci mali byť zapísané ako návrhy.“*

Vzhľadom na uvedené stanoviská účastníkov konania a namietaný postup okresného súdu sa ústavný súd v zmysle § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde sústredil na posúdenie otázky, či postup okresného súdu, ktorým neprijal podanie sťažovateľky uskutočnené elektronickou formou a podpísané zaručeným elektronickým podpisom z dôvodu nedostatočného technického vybavenia tohto súdu, mohol v konkrétnych okolnostiach predmetnej veci znamenať porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd zároveň poznamenal, že

sťažovateľkou tvrdené porušenie jej označených práv postupom okresného súdu posudzoval len vo vzťahu k jej novému podaniu z 24. júla 2006, t. j. v rozsahu, v akom bola sťažnosť sťažovateľky prijatá na ďalšie konanie uznesením č. k. III. ÚS 7/07-37 zo 4. januára 2007.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v čl. 35, 36, 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Podľa § 41 ods. 1 OSP účastníci môžu robiť svoje úkony akoukoľvek formou, pokiaľ zákon pre niektoré úkony nepredpisuje určitú formu.

Podľa § 42 ods. 1 OSP v znení novelizácie uskutočnenej čl. III zákona o elektronickom podpise účinnej od 1. mája 2002 podanie možno urobiť písomne, ústne do zápisnice, elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom podľa osobitného zákona, telegraficky alebo telefaxom.

Podľa § 132 vyhlášky ministerstva spravodlivosti pri prijímaní podaní urobených elektronickými prostriedkami podpísaných zaručeným elektronickým podpisom sa postupuje podľa osobitných predpisov. Takto prijaté podania sa odovzdávajú podateľni na ďalší postup podľa § 129.

Podľa § 6 ods. 1 vyhlášky NBÚ ak orgán verejnej moci alebo orgán verejnej správy využíva zaručený elektronický podpis, zriaďuje elektronickú podateľňu na prijímanie, odosielanie, overovanie, potvrdzovanie a spracovanie elektronických dokumentov v styku

s fyzickými osobami alebo s právnickými osobami, alebo s inými orgánmi verejnej moci a orgánmi verejnej správy.

Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou na zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy normujúcich rámeč, v ktorom je možné domáhať sa jeho rešpektovania (m. m. I. ÚS 22/03, IV. ÚS 159/07).

Ústavný súd v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou konštatoval, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 27/07).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu zmyslom a účelom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť (I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, pokiaľ by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98).

Z citovaných právnych noriem podľa názoru ústavného súdu vyplýva, že fyzické osoby alebo právnické osoby sú oprávnené podať (doručiť) všeobecnému súdu podanie, a teda aj návrh na začatie konania aj elektronickou formou podpísaný zaručeným elektronickým podpisom v zmysle príslušných právnych predpisov. Aj z ústavného imperatívu „... konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobilom, ktorý ustanoví zákon“, uvedeného v čl. 2 ods. 2 ústavy, možno vyvodiť príkaz adresovaný všetkým štátnym orgánom, a teda aj všeobecným súdom, prijať každé podanie uskutočnené spôsobom, ktorý predpokladá a ustanovuje zákon. Ak tak dotknutý štátny orgán, v danom

prípade okresný súd, neurobí, dopustí sa neprípustného zásahu do základných práv dotknutej fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorému treba priznať ústavnoprávnu ochranu. Konanie, resp. nečinnosť dotknutého štátneho orgánu, ktorým tento nerešpektuje ústavný príkaz konkretizovaný v dotknutých ustanoveniach zákona, predstavuje porušenie základného práva aj za okolností, kedy tento štátny orgán sám priamo nespôsobil stav, ktorý mu reálne neumožňuje nakladať s podaním fyzickej alebo právnickej osoby v čase jeho doručenia spôsobom ustanoveným zákonom.

V danom prípade § 41 ods. 1 v spojení s § 42 ods. 1 OSP nepochybne priznáva navrhovateľovi (sťažovateľke) možnosť urobiť podanie viacerými rovnocennými spôsobmi, v ktorých je zahrnuté aj podanie návrhu elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom. Interpretácia § 6 ods. 1 vyhlášky NBÚ spôsobom, že toto ustanovuje povinnosť zriadiť elektronickú podateľňu len alternatívne, t. j. len v prípade „ak orgán verejnej moci alebo verejnej správy využíva zaručený elektronický podpis...“, v danom prípade podľa názoru ústavného súdu neprichádza do úvahy, t. j. je ústavne neakceptovateľná. Uvedené ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku a ani iné ustanovenia na úrovni zákona upravujúce postup všeobecných súdov pri prijímaní podaní (návrhov na začatie konania) totiž z oprávnenia fyzických osôb alebo právnických osôb podať návrh na začatie konania aj elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom neustanovujú žiadnu výnimku, a preto uvedenému oprávneniu zodpovedá povinnosť dotknutých štátnych orgánov prijať takéto podania a vytvoriť technické podmienky na ich prijímanie, t. j. zriadiť elektronickú podateľňu.

Ústavný súd v súvislosti s posudzovaným prípadom pripomína, že podľa svojej stabilizovanej judikatúry pri uplatňovaní svojej právomoci nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k určitému rozhodnutiu, opatreniu alebo inému zásahu, resp. postupu, a ani skúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Ústavný súd sa pri výkone svojej funkcie podľa ústavy zameriava na kontrolu zlučiteľnosti interpretácie a aplikácie vnútroštátnych právnych predpisov všeobecnými súdmi s ústavou

alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a slobodách (m. m. napr. I. ÚS 13/00, II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že v danom prípade došlo postupom okresného súdu vo veci neprijatia podania sťažovateľky z 24. júla 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom vzhľadom na uvedené skutkové zistenia a právne závery k takej interpretácii a aplikácii dotknutých právnych predpisov, ktorá nie je zlučiteľná s ústavou, t. j. je z ústavného hľadiska neospravedliteľná a neudržateľná. V dôsledku tohto postupu okresný súd podľa záveru ústavného súdu porušil základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa § 56 ods. 3 písm. d) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil, obnovil stav pred porušením základného práva alebo slobody.

Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bolo v záujme

účinnnej ochrany jej práv, aby sa v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. d) zákona o ústavnom súde obnovil stav pred porušením označených práv sťažovateľky. Preto ústavný súd vydal okresnému súdu príkaz, aby vo veci jej podania z 24. júla 2006 opätovne konal podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (bod 2 výroku nálezu). V súlade s týmto príkazom bude povinnosťou okresného súdu opätovne sa zaoberať podaním sťažovateľky z 24. júla 2006 ako návrhom na začatie konania, ktorý bol urobený zákonom ustanovenou formou a postupovať vo vzťahu k nemu podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, pričom právne účinky tohto podania zostanú zachované s účinnosťou ku dňu jeho podania.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľka žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 000 Sk s odôvodnením, že „... orgán štátnej moci neuviedol do praxe ustanovenia zákona, a že týmto orgánom bol práve súd,

ktorý má dohliadať na dodržiavanie právnych predpisov vo všeobecnosti... sťažovateľovi bolo postupom Okresného súdu Čadca odmietnuté priznanie jeho práv ako účastníka konania a rovnako bol týmto postupom súdu vystavený do nebezpečenstva premlčania jeho zákonným spôsobom uplatnených práv. Sťažovateľ je právnickou osobou založenou za účelom podnikania, a teda dosahovania zisku. Jedným z dôvodov vzniku spoločnosti bola aj existencia možnosti rýchlo, efektívne a s relatívne nízkymi nákladmi uplatniť pohľadávky na súde. Táto možnosť im bola postupom súdu znemožnená“.

Sťažovateľka v doplnení petitu sťažnosti doručenom ústavnému súdu 27. októbra 2006 žiadala, aby jej bolo priznané primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 Sk za každé jednotlivé porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, t. j. za každý okresným súdom neprijatý návrh na vydanie platobného rozkazu. Vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 5. decembra 2007 uvedenú sumu odôvodnila nasledovne: *«... navrhovaná satisfakcia... nastoľuje spravodlivú rovnováhu medzi poškodeným záujmom a protiprávnym správaním... Procesným pochybením došlo k „strate šancí“ sťažovateľa pred vnútroštátnym súdom. Strata nastala vo vzťahu ku každému podanému návrhu, t. j. ku každému konaniu, ktoré sa nezačalo a ktorého výsledkom malo byť deklaratórne rozhodnutie o majetkovom práve sťažovateľa a tomu zodpovedajúcej povinnosti žalovaného dlžníka.»*

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc konkrétne okolnosti prípadu ústavný súd považoval samotné deklarovanie porušenia označených práv (bod 1 výroku nálezu), ako aj príkaz, aby okresný súd opätovne v danej veci konal (bod 2 výroku nálezu), ktorým sa garantuje, že práva uplatnené podaním z 24. júla 2006 zostanú sťažovateľke zachované, za dostatočné na zabezpečenie ochrany označených práv sťažovateľky (podobne napr. m. m. IV. ÚS 22/03, IV. ÚS 142/03). Opierajúc sa o skutočnosť, že týmto spôsobom sa obnoví stav pred

porušením označených práv sťažovateľky, čo jej umožní zákonom ustanoveným spôsobom domáhať sa práv uvedených v jej žalobnom návrhu - podaní z 24. júla 2006 urobenom elektronickými prostriedkami a podpísanom zaručeným elektronickým podpisom, čím sa zároveň tiež naplní účel, ktorý sťažovateľka sledovala podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nie je v záujme dovŕšenia ochrany porušených práv sťažovateľky potrebné priznať aj finančné zadost'učinenie, a preto v tejto časti jej návrhu nevyhovel.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov právneho zastúpenia vychádzal z toho, že sťažovateľku do 15. novembra 2007 zastupoval advokát JUDr. M. P. a následne po tom, ako sťažovateľka oznámila zmenu vo svojom právnom zastúpení, advokát JUDr. J. F. (splnomocnenie zo 16. novembra 2007).

Ústavný súd pri priznaní úhrady trov konania sťažovateľky za právne zastupovanie advokátom JUDr. M. P. vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 16 381 Sk, a to vzhľadom na skutočnosť, že relevantné úkony právnej služby boli pôvodným právny zástupcom sťažovateľky vykonané v roku 2006. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti), a to v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 2 730 Sk, t. j. spolu 5 460 Sk, čo spolu s režijným paušálom 2-krát 164 Sk (§ 16 ods. 3 vyhlášky) a DPH (19 % z 5 788 Sk, osvedčenie z 31. mája 2006) predstavuje sumu 6 887,72 Sk. Podania právneho zástupcu sťažovateľky doručené ústavnému súdu 27. októbra 2006 a 25. januára 2007 nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na ich obsah (absencia ústavnoprávneho aspektu) ako podania vo veci samej, a preto odmenu za ne nepriznal (IV. ÚS 47/07, IV. ÚS 99/07).

Ústavný súd tiež priznal odmenu za jeden úkon právnej služby („... *prevzatie zastupovania a porada s klientom v sume 2 730,- Sk, 19 % DPH v sume 519 Sk, paušál v sume 178,- Sk...*“) vyčíslený súčasným právnym zástupcom sťažovateľky, advokátom JUDr. J. F. (podanie z 26. novembra 2007, osvedčenie o registrácii pre DPH z 18. marca 2004), v požadovanej sume 3 424 Sk, keďže požadovaná suma úhrady neprekračovala sumu vyčíslenú podľa vyhlášky.

Odmenu za účasť právneho zástupcu sťažovateľky na ústnom pojednávaní konanom 20. decembra 2007 vrátane náhrady hotových výdavkov ústavný súd nepriznal, pretože na predmetnom pojednávaní neboli prednesené žiadne nové skutočnosti, ktoré by prispeli k ďalšiemu objasneniu veci, a v danej veci rozhodol len na základe predložených listinných dôkazov, t. j. sťažnosti, z pripojených písomností a z písomných vyjadrení účastníkov konania (m. m. I. ÚS 41/03, IV. ÚS 233/03, IV. ÚS 88/05).

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet advokátov JUDr. M. P. a JUDr. J. F. tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou nález“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. decembra 2007